

آمریکا و کانادا؛ اولین مقصدهای نخبگان مهاجر ایرانی

قائم مقام بنیاد ملی نخبگان، کشورهای آمریکا و کانادا را اولین مقصدهایی دانست که نخبگان ایرانی به آنها مهاجرت می کنند.

سعید سهراب پور روز سه شنبه به خبرگزاری ایسنا گفت که نخبگان دانشگاههای ایران، پس از کانادا و آمریکا، کشورهای آلمان، انگلیس، سوئیس و کشورهای اسکاندیناوی را انتخاب می کنند. مهاجرت نخبگان دانشگاهی ایران که با عنوان «فرار مغزها» هم از آن یاد می شود، طی سالهای اخیر بارها بازتاب پیدا کرده است. بر اساس گزارش های صندوق بین المللی پول، ایران در بین کشورهای جهان از نظر فرار مغزها در رتبه اول قرار دارد.

گزارش صندوق بین المللی پول بر اساس آمار سال ۱۳۸۹ خورشیدی، گویای خروج حدود ۱۸۰ هزار تحصیلکرده ایرانی است که به امید زندگی و فرصت شغلی بهتر، ایران را ترک کرده اند. این سازمان که سال ۲۰۰۹ هم در آمار خود ایران را در صدر کشورهای دارای بیشترین مهاجرت نخبگان قرار داد، هزینه چنین مهاجرتی را برای ایران سالانه حدود ۵۰ میلیارد دلار برآورد کرد. این درحالیست که رضا فرجی دانا، وزیر علوم پیشین ایران هم سال ۱۳۹۲ با اعلام اینکه سالانه حدود ۱۵۰ هزار تحصیلکرده از ایران خارج می شوند، هزینه مهاجرت نخبگان برای ایران را سالانه ۱۵۰ میلیارد دلار اعلام کرد.

قائم مقام بنیاد ملی نخبگان در بخش دیگری از سخنان خود گفت که بر اساس آمار این بنیاد تنها در سال ۱۳۹۱ خورشیدی، یک سوم از نخبگان تحت پوشش بنیاد ملی نخبگان از کشور خارج شده اند.

سهراب پور از سوی دیگر به مشکلاتی که نخبگان ایرانی در داخل کشور با آن روبرو هستند اشاره کرد و گفت که ایران در حال حاضر با مشکل اشتغال نخبگان روبرو است و اگر «۳۰ هزار نفر از فارغ التحصیلان درجه یک دکتری از دانشگاههای برتری همچون MIT به ایران بیایند ما تنها می توانیم دو یا سه هزار نفر آنها را در دانشگاه ها جذب کنیم».

دلایل مختلف مهاجرت تحصیل کردگان

با وجود این، کارشناسان بارها عوامل دیگری را نیز برای مهاجرت ایرانیان از جمله تحصیل کردگان ایران برشمرده اند. کیفیت مراکز دانشگاهی، کمبود آزادی های فردی و اجتماعی و کیفیت سطح زندگی در کنار مشکلات یافتن فرصت شغلی مناسب و تبعیض قومی و دینی، از دلایلی است که نخبگان و تحصیل کردگان ایرانی را به خارج از کشور می کشاند.

برخی از آمارهای منتشر شده گویای شدت گرفتن مهاجرت نخبگان پس از رویدادهای تلخ سیاسی و اجتماعی در ایران است. برای مثال آمار مهاجرت سالانه ۱۸۰ هزار تحصیل کرده ایرانی، یک سال پس از اعتراضات سال ۸۸ منتشر شد.

در این بین، برخی از مقامات از جمله محمود احمدی نژاد رئیس جمهوری پیشین ایران و کامران دانشجو وزیر علوم وقت، خروج تحصیل کردگان را برابر با فرار مغزها نمی دانستند و آمارهای مربوط به آن را نمی پذیرفتند.

با این وجود بارها گزارش های متعددی از مهاجرت نخبگان ایرانی به ویژه فارغ التحصیلان دانشگاه صنعتی شریف به کشورهای نظیر ایالات متحده و کانادا منتشر شده است؛ گزارش هایی که اگر چه در سالهای گذشته مورد بی توجهی دولت قرار می گرفت اما طی یکسال گذشته بارها مورد استناد قرار گرفته است